



EVENEMENTEN

HATTEM op 3 NOVEMBER 2007 VOERMAN SR en JR, BAKELS, PIECK, STADSWANDELING en ALV

Op zaterdag 3 november organiseert de VVNK een evenement naar Hattem bij Zwolle. We starten met een stadswandeling o.l.v. gidsen om dit charmante Hanzestadje te verkennen. 's Middags worden we rondgeleid in het Voerman Museum gewijd aan vader en zoon Jan Voerman met verder o.a. enkele werken van Jo Koster en een historische afdeling. Daar is ook een overzichtstentoonstelling te bewonderen van Reinier Bakels (1873-1956) schilder van zeilschepen, stadsgezichten, landschappen en portretten. Tenslotte gaan we naar het Anton Pieck Museum in hetzelfde historische complex. U kunt daar ontdekken dat Pieck -behalve als tekenaar van "oud-Hollandse plaatjes"- onder andere als graficus onvermoede kwaliteiten bezat.

Kortom deze keer geen 'spectaculaire' tentoonstelling maar wel een boeiende ontdekkingsreis waarbij we ons met de wandeling niet beperken tot 'rond 1900'.



Voerman sr

Kunstenaars

Jan Voerman sr (1857-1941) wordt dit jaar herdacht vanwege zijn geboorte 150 jaar geleden in Kampen. Na zijn opleidingen aan de academies van Amsterdam en Antwerpen vestigde hij zich in 1889 in Hattem (toen hij trouwde met Anna Verkade, zuster van de Nabis-schilder Jan Verkade). Befaamd werd hij als 'Ijsselschilder' van doeken met hoge luchten.

Jan Voerman jr (1890-1976) ontving als 15-jarige



Voerman jr / ca. 1906

de opdracht het eerste Verkade-album 'Lente' te illustreren waarna er tot 1939 velen volgden. De originelen getuigen van een zich volledig inleven in de natuurobjecten. Daarnaast lithografeerde hij veel (onder andere een jaarlijkse kalender en reclame-materiaal) en maakte hij vrij werk.



Pieck / ca. 1940

Anton Pieck (1895-1987) was tekenaar en zeer bekend illustrator in een 'oud-Hollandse' stijl. Minder bekend is zijn uitstekende grafisch werk en olieverfschilderijen.

Reinier S. Bakels (1873-1956) groeide op te



Bakels / ca. 1925

Texel waar zijn vader Doopsgezind dominee was. Hij werd jurist en ging bij de gemeente Amsterdam

werken. Zijn diepste drang was echter zich aan de schilderkunst te wijden. Dat deed hij als autodidact na zijn huwelijk met de dochter van een vermogende Twentse fabrikant. Zijn olieverfdoeken kenmerken zich veelal door een uitgesproken coloriet en vrij losse toets.

VVNK EVENEMENTEN KORT

- **3 november 2007** Hattem (en korte ALV)

INHOUDSOPGAVE

- **Evenementen:** Hattem (pag 1)
- **Van het bestuur** (pag 3)
 - Algemene Ledenvergadering
 - VVNK-reis 'om de Noord'
 - Nationale Art Deco beurs 2008
- **Tips** (pag 3)
 - Art deco in IJsselstein
 - Van Konijnenburg in het Haags Gemeentemuseum
 - Bijdragen voor de nieuwsbrief
- **De Bauer Documentatie Stichting in vogelvlucht** (pag 4)
- **Boekaankondiging** (pag 5)
- **Opgaveformulier Hattem** (pag 6)

(Vervolg van pagina 1)

Hij werkte veelal in plaatsen waar havens waren zoals in de Zuiderzeestadjes, Dordrecht, Maassluis en op Texel. Hij maakte later in opdracht vele portretten.

Bakels speelde een rol in de Haagse bestuurlijke wereld rondom kunst, mede gezien zijn juridische achtergrond. Hij publiceerde onder andere een monografie over W.B. Tholen, een goede vriend.

Er zijn in de loop der jaren een aantal overzichtstentoonstellingen over hem geweest waaronder in het Drents Museum dat enkele doeken bezit en een monografie uitgaf (auteur Margriet Knol, ISBN 90 70 884 380; alleen antiquarisch verkrijgbaar).

Voerman jr en Bakels zijn opgenomen in de uitgave van het Drents Museum 'Vernieuwing en Bezinning. Nederlandse beeldende kunst en kunstnijverheid ca 1885-1935' met werk uit de collectie van het Drents Museum, ISBN 2004 90 400 8960 4.

Kosten

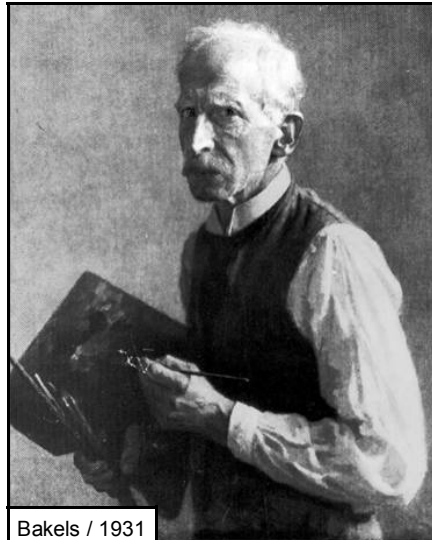
Deze bedragen € 25 voor leden en € 28 voor introducés, bij aankomst te voldoen. Daarin is alles inbegrepen: stadswandeling, lunch, entree en rondleiding musea (Museumkaart niet geldig). De ochtendkoffie wordt u aangeboden gezien de ALV.

Reisadvies openbaar vervoer

Bus

Lijn 90s van Veolia richting Apeldoorn vanaf station Zwolle om 10.20 uur. Naar verluidt vertrekken de bussen - als men het station uitgaat - rechts bij het streekbusstation aan het einde.

Het is 13 minuten rijden naar de halte Hattem-centrum. Vandaar 5 minuten lopen naar de Zwarte Truffel aan de voet van de kerk (nr 10 op het kaartje). Bij de bushalte steekt men een klein paadje door (zie kaartje). Mocht men de aansluiting missen dan komt de volgende bus 90s een half later. Er gaat ook een treintaxi.



Bakels / 1931

R. S. BAKELS

Trein (bijvoorbeeld)

- Den Haag CS: V 8.36 rechtstreekse trein naar Zwolle A 10.14. Bus V 10.20, dus krap.
- Van Amsterdam CS: V 8.57, 9.38 overstap Amersfoort naar Zwolle A 10.14. Bus V 10.20, dus krap.

Parkeren

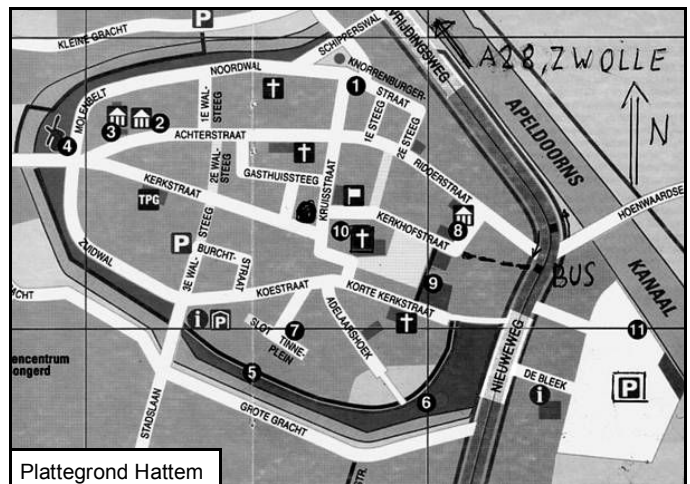
Gratis aan de oostzijde van Hattem, zie het kaartje. Vandaar grote weg oversteken. Bij de bushalte steekt men een klein paadje door en is het 5 minuten lopen naar de Zwarte Truffel aan de voet van de kerk (nr 10 op het kaartje).

Nadere informatie

- De Zwarte Truffel, Kerkstraat 2, 8051 GL Hattem, 038 363 6920.
- www.dezwartetruffel.nl
- www.voermanmuseumhattem.nl
- www.antonpieckmuseum-hattem.nl

Aanmelding

U kunt zich aanmelden door uiterlijk 18 oktober de strook op pagina 6 in de nieuwsbrief op de bus te doen. Wanneer u 26 oktober geen bericht heeft ontvangen bent u geplaatst.



Plattegrond Hattem

Programma

10.30-11.15	Inschrijven de Zwarte Truffel gelagkamer, koffie (desgewenst appeltaart op eigen kosten € 3)
11.15- 12.30	Stadswandeling vanaf de Truffel.
12.30-13.50	Lunch in de Truffel met praatje over Bakels door Reinier Dozy (kleinzoon), korte ALV (zie elders). De lunch bestaat uit soep en een groot "maaltijdbroodje" met kop koffie of glas melk.
13.50-14.00	Wandelen naar musea Voerman en Pieck.
14.00- 15.00	Rondleiding Voerman museum in 2 groepen door Alice van Zaal (conservator) en Wendelien Joekes.
15.00-15.20	Anton Pieckmuseum ; inleiding door conservator Anneke Nitrau.
Vanaf 15.20	Op eigen gelegenheid beide musea nader bekijken waaronder de Bakels-tentoonstelling . (In het Anton Pieckmuseum is nog een tijdelijke tentoonstelling van Charlotte Dematons die de sprookjes van Grimm opnieuw illustreerde.)
Elke 00.19/00.49	Vertrek lijnbussen naar Zwolle NS.

VAN HET BESTUUR

Ledenvergadering op 3 november 2007; penningmeesterschap

Tijdens de lunch gedurende ons bezoek aan Hattem zal een korte Algemene Ledenvergadering plaatsvinden. Introductés kunnen deze als toehoorder bijwonen.

AGENDA:

1. Opening en mededelingen.
2. Voorstel Thea de Hilster te benoemen als bestuurslid.
3. Rondvraag.
4. Sluiting.

Ter toelichting hetgeen in de vorige nieuwsbrief was vermeld:

“Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 31 maart 2007 kwam de opvolging van onze penningmeester Jaap Bakkum aan de orde. Het verslag vermeldt: “Het bestuur prijst zich zeer gelukkig dat inmiddels mw Thea de Hilster zich bereid heeft verklaard het penningmeesterschap op zich te nemen waarbij dhr Eef de Hilster haar bij de ledenadministratie zal assisteren. (Hij maakt zich als webmaster reeds zeer verdienstelijk.) Een benoeming per heden van haar zou formeel onjuist zijn maar mw de Hilster zal voortaan de bestuursvergaderingen bijwonen waarbij dus naar verwachting t.z.t. de ALV zal worden voorgesteld haar te benoemen.”

Welnu, het bestuur stelt nu van harte voor Thea de Hilster als bestuurslid te benoemen. Omdat Jaap Bakkum eigenlijk al had zullen aftreden als penningmeester maar gelukkig nog wilde aanblijven tot de opvolging geregeld was willen we de benoeming spoedig laten ingaan. Daar-

TIPS

Kunst en kitsch

Op 8 oktober 2007 wordt dit TV-programma in het Drents Museum opgenomen. Er zijn helaas geen kaarten meer verkrijgbaar. Datum van uitzending is nog niet bekend.

Art Deco in IJsselstein

In het Stadsmuseum IJsselstein wordt t/m 25 november 2007 een bescheiden tentoonstelling over Art Deco gehouden. Er zijn onder meer te zien: ceramische beelden van Mendes da Costa, glaswerk van Copier en Berlage, affiches, design in bakeliet en omslagen van Wendingen. Het museum exposeert tevens schilderijen waaronder van Van Goyen, (Van) Ruysdael en de Haagse School alsmede stads-historisch materiaal.

Tevens een goede aanleiding dit historische stadje van Gijsbrecht van Amstel en Fulco de minstreele eens te bezoeken? (Zie www.stadsmuseum.nl.)

Van Konijnenburg in het Gemeentemuseum

In het prentenkabinet van het Haags Gemeentemuseum vindt t/m 16 december 2007 een overzichtstentoonstelling plaats over “Willem van Konijnenburg; schepper van ideale schoonheid”, (1868-1943). In zijn tijd werd hij met

toe zullen we tijdens het evenement in Hattem op 3 november 2007 gedurende de lunch een zeer korte Algemene Ledenvergadering inlassen met als enig inhoudelijk agendapunt de benoeming van Thea de Hilster als bestuurslid. Het bestuur verdeelt volgens de statuten de functies en is dus voornemens haar met het penningmeesterschap en de ledenadministratie te belasten. Mocht u een tegenkandidaat willen indienen of zich tegenkandidaat willen stellen dan kunt u dat schriftelijk aan de secretaris mededelen. Jaap Bakkum blijft tot de ALV van voorjaar 2008 bestuurslid.

Overigens zijn er geen opmerkingen op het toegezonden concept-verslag van de ALV van 31 maart binnengekomen zodat het is vastgesteld.

VVNK-reis ‘om de Noord’

Tijdens het ter perse gaan van deze nieuwsbrief maken VVNK-leden een kunstreis naar Noord-Nederland zoals u in de aankondiging in de vorige nieuwsbrief heeft kunnen lezen. Ten behoeve van de individuele bezoeker zullen in de volgende nieuwsbrief enkele ‘krenten uit de pap’ worden gelicht.

Nationale Art Deco beurs 2008

Van 31 januari t/m 3 februari 2008 vindt weer de Nationale Art Deco beurs plaats in de Grote Kerk te Den Haag. Het is een beurs voor toegepaste kunst en design uit de periode 1880-1980 (en betreft dus lang niet alleen Art Deco; zie ook www.aadf.nl).

Waarschijnlijk worden we weer in de gelegenheid gesteld een stand op de beurs te verzorgen. Leden die het leuk vinden de stand te bemensen zouden de data alvast kunnen reserveren.

zijn eigenzinnige interpretatie van de schilderkunst beschouwd als zeer vernieuwend.

Bijdragen voor de nieuwsbrief

We zijn erg blij dat leden soms bijdragen leveren voor de Nieuwsbrief. Het karakter van die bijdragen loopt nogal uiteen. Niet alles is dan ook door de lengte of anderszins geschikt om geplaatst te worden.

Als het echter bijvoorbeeld gaat om artikelen met wat kunsthistorische inhoud, zou het ook weer jammer zijn als de auteur zijn werk voor niets heeft gedaan. Als alternatief maken we dan melding in de nieuwsbrief en stellen het opstel bij ons secretariaat verkrijgbaar op papier of digitaal en zetten het in overleg mogelijk op de website. Overigens heeft het de voorkeur dat men voordat men gaat schrijven even met de secretaris/redacteur contact neemt.

Graag brengen we onder Uw aandacht, dat er twee bijdragen van de hand van Jaap Bakkum beschikbaar zijn, te weten:

Wie was Jo's verloofde?

Al lezende in het boek: *André Jolles. Gebildeter Vagant. Brieven en documenten, verzorgd door Walter Thys.*

(Vervolg op pagina 4)

(Vervolg van pagina 3)

2000, ontdekte de schrijver een ongerijmdheid bij de noot, waarin in een brief een kunstenaar werd genoemd die was verloofd met ene Jo.

André Jolles was een zeer bekende figuur in de Amsterdamse kunstenaarswereld rond 1900. In het artikel wordt verslag gedaan van het proces van combineren en deduceren, waarmee de onjuistheid werd ontdekt en de naam van de echte kunstenaar-verloofde werd vastgesteld.

Van de betrokken personen krijgt U korte biografietjes toe.

De Kunstenaar en de Hondenzweep.

Kunstenaars krijgen, ook al zijn ze ogenschijnlijk goede vrienden, wel eens ruzie. Rond 1900 was dat niet anders. De licht ontvlambare artistieke gemoederen konden daar-

bij wel eens tot drastisch optreden leiden. Het verhaal speelt zich af in mei 1898.

Antoon Molkenboer (1872-1960) schreef en ensceneerde de toneelopvoering van het sprookje *Mincelij*. Zijn amice, de criticus André Jolles (1874-1946), schreef over zowel de opvoering als de auteur niet erg positief in het destijds zeer vermaarde progressieve weekblad voor kunst en cultuur *De Kroniek* (1895-1907) - hoofdredacteur P.L. Tak.

In de bijdrage wordt verslag gedaan van de hardhandige wijze, waarop de benadeelde verhaal haalde. Dit ingebed in korte beschrijvingen van de personen Jolles en Molkenboer, het blad *De Kroniek* en de toneelontwikkeling rond 1900.

DE BAUER DOCUMENTATIE STICHTING IN VOGELVLUCHT

Oprichting

Eind 1994 werd in Slot Zeist een tentoonstelling geopend over Marius Bauer (1867-1932). Deze gebeurtenis vormde voor een aantal verzamelaars en andere liefhebbers van het werk van deze kunstenaar aanleiding om rond de tafel te gaan zitten. Onderwerp van gesprek was de wenselijkheid om hun interesse in Bauer gestalte te geven in een Stichting met - naast een klein bestuur - Vrienden te noemen belangstellenden. De positieve respons leidde tot de oprichting op 24 september 1996 van de Bauer Documentatie Stichting (BDS).

Doelstelling van de BDS is het geven van bekendheid aan persoon en werk van Marius Bauer en het doen van onderzoek naar en catalogiseren van diens werk.

Vrienden

De BDS telt inmiddels een kleine zestig Vrienden, waarbij echtparen voor één tellen. De jaarlijkse bijdrage is thans € 50,- en velen van de Vrienden participeren enthousiast in de activiteiten. Enkele malen per jaar doet het bestuur een Nieuwsbrief uitgaan om een ieder op de hoogte te houden van reilen en zeilen van de BDS. Daarnaast organiseert het bestuur twee maal per jaar een Vriendenbijeenkomst, veelal bestaand uit een Bauer-gerelateerd (museum)-bezoek gecombineerd met een ontvangst bij een van de Vrienden thuis.

Een folder geeft geïnteresseerden informatie over de BDS, evenals de website www.mariusbauer.nl. Een en ander levert een stroom van nieuwe informatie op, terwijl ook vragen met betrekking tot Marius Bauer en diens oeuvre kunnen worden behandeld.

Tentoonstellingen

Belangrijke wapenfeiten in het bestaan van de BDS: de dubbel-tentoonstellingen in 2001 in het Stedelijk Museum en Museum Henriëtte Polak te Zutphen, georganiseerd door de BDS alsmede de tentoonstelling in 2007 in

Singer Laren, georganiseerd in nauwe samenwerking met de BDS (niet alleen opgenomen in het excursieprogramma van de VVVK, maar ook doel van de voorjaarsbijeenkomst van de Vereniging Rembrandt).

Publicaties

De BDS heeft in eigen beheer de volgende publicaties gerealiseerd:

- 'Marius Bauer (1867-1932) oriëntalist', de catalogus van Zutphen 2001;
- 'De Bauers in Aerdendhout', (2000), door Marie-Anne Coebergh-van der Marck;
- Mapje met acht verschillende Bauerkaarten plus enveloppen.

Een hoogtepunt vormt de in opdracht van de BDS door André Kraayenga geschreven monografie 'Marius Bauer (1867-1932) Oogstrelend Oosters', uitgegeven door Waanders Uitgevers (ISBN 978 90 400 82764; € 34,95), onlangs in lovende bewoordingen in de VVVK-nieuwsbrief besproken door Lyda Vollebregt.

Mede dankzij de genereuze bijdragen van onze sponsors konden de genoemde activiteiten worden gerealiseerd.

Bronnen

Zowel de in het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD) aanwezige beelddocumentatie als het aldaar eveneens aanwezige Van Wisselingh-archief vormen een belangrijke bron van informatie bij de genoemde activiteiten van de BDS. Een studie naar de mogelijkheid om de onderzoeksresultaten van de BDS in samenwerking met het RKD voor een groter publiek toegankelijk te maken, volgt.



Bauer / rond 1880

Veel aspecten van Bauers oeuvre zijn tot op heden onvoldoende belicht. Te denken valt aan vele schetsboeken die hij vooral tijdens zijn reizen gebruikte, de talrijke werkjes uit zijn jeugd zoals het versieren van speelkaarten (zie afbeelding), aan menukaarten en ander gelegenheidswerk. Ook de 52 voor *De Kroniek*

(Vervolg op pagina 5)



(Vervolg van pagina 4)
gemaakte spotprenten, de niet in het standaardwerk *Zijn Etswerk* opgenomen etsen en litho's, de boekillustraties met als absoluut hoogtepunt die voor de 16 delen van een franse uitgave van *de Duizend-en-één-nacht* zijn nog onderbelicht gebleven.

Nog niet klaar

Samenvattend kunnen we stellen dat er voor bestuur en Vrienden van de BDS nog talloze mogelijkheden zijn om zich verder in (het

werk van) Marius Bauer te verdiepen en de resultaten van hun bezigheden wereldkundig te maken. En Marius Bauer verdient het: hij wordt - terecht - algemeen gezien als Nederlands grootste oriëntalist, wiens werk rond 1900

reeds op een zeer hoog niveau stond en dat tot aan zijn dood zou blijven.

De saamhorigheid, interesse en het enthousiasme van bestuur en Vrienden voor de kunstenaar Marius Bauer en zijn werk maken dat de doelstellingen van de BDS steeds beter gerealiseerd worden.

Bestuur

Het BDS-bestuur is de VVNK zeer erkentelijk voor de geboden mogelijkheid om het een en ander over de BDS en haar activiteiten te vertellen en hoopt dat dit artikelje tevens zal leiden tot het aan het licht brengen van tot op heden onbekend materiaal!

Het bestuur van de BDS zijnde Leonard Wolfsbergen (vz), Klaske Hoekstra (secr.), Ronald Frings (penningmeester)

Contactgegevens

Klaske Hoekstra, 070- 5114769, bauerdocst@planet.nl

BOEKAANKONDIGING

Lyda Vollebregt

VROUWEN IN DE VORMGEVING 1880-1940

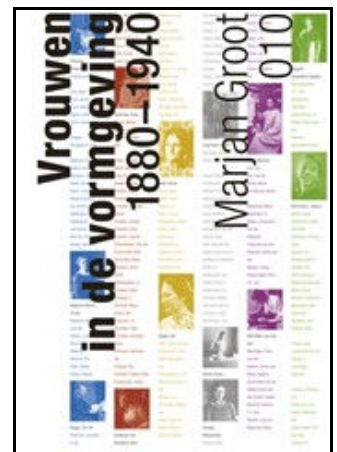
Marjan Groot, Uitgeverij 010 Rotterdam, 2007, ISBN 978 90 6450 521 8, 598 pag. € 39.50.

De geschiedenis van de toegepaste kunst is in 1960 door kunsthistoricus L. Gans beschreven. Dit was het handboek voor de periode omstreeks 1900. In 1997 verscheen, na twee naoorlogse feministische golven, het meest recente overzicht over de toegepaste kunst uit diezelfde periode samengesteld door zes kunsthistorici waaronder Marjan Groot. Vrouwelijke ontwerpers kwamen slechts zo nu en dan aan bod. Er bestonden

enkele monografieën over belangrijke ontwerpsters. Deze boden geen structuur voor een algemene geschiedenis.

Het onderzoeken van de bijdragen van vrouwen aan de toegepaste kunst en industriële vormgeving raakt aan problemen van kader, context en constructies van geschiedenis. Er kan nooit sprake zijn van één vaste context die kunst of werk van een kunstenaar kan verklaren; er is een veelheid aan invalshoeken,

(Vervolg op pagina 6)



Antwoordstrook - zie achterzijde - uiterlijk 18 oktober opsturen naar:

R.E. Dozy
Aletta Jacobsaan 74
2314GB Leiden.

(Vervolg van pagina 5)

verbanden tussen invalshoeken en daarbinnen aan contexten. Dit betekent dat er geen vaste betekenis is van een kunstwerk, categorie kunstwerken of kunstenaar(es) en geen vaste geschiedenis. Elke context genereert een nieuwe of andere betekenis; tegelijk is deze geconstrueerd en bezit vooroordelen en normen.

Naast de contexten worden schriftelijke en/of mondelinge bronnen uit de tijd van het kunstwerk en de kunstenaar bestudeerd en vormen de bouwstenen voor een historisch verhaal en dit alles binnen een raamwerk.

Nu heeft Marjan Groot met haar promotiewerk 'Vrouwen in de Vormgeving' een zeer overzichtelijk en informatief boek geschreven. Het gaat enerzijds over vrouwen en hun positie in de wereld van de toegepaste kunst als maatschappelijk fenomeen, en anderzijds over hun werk en de vormgeving daarvan.

Het boek, is verdeeld in twee delen. In deel I komen de volgende items aan bod: de vrouwentijdschriften en vormgeving, de sociale klasse, de tentoonstellingen en ateliers, netwerk en organisatie.

Deel II bevat de participatie van vrouwen via de vakgebieden die zij beoefenden binnen de toegepaste kunst. Vakgebieden als: kunstnaaldwerk, batik, grafisch ontwerp, illustratiekunst en kalligrafie,



boekbinden en leerbewerking, weefkunst en kantwerk, metaalkunst en emaileren, plateelschilderen en pottenbakken, meubelontwerp en interieur-architectuur, houtbewerking, decoratief ontwerpen en dessins.

Marjan Groot heeft met het onderzoek naar vrouwen in de toegepaste kunst en industriële vormgeving in Nederland tussen 1880 en 1940 een uiterst grote bijdrage geleverd aan het historisch, sociaaleconomisch beeld van de vrouw in relatie tot de vormgeving. In het onderzoek staan vrouwen en hun initiatieven en werkzaamheden centraal. De vrouw in de vormgeving wordt voor het eerst in beeld gebracht. Achtergronden, biografieën en de context van de bijdrage aan de ontwikkeling van de toegepaste kunst en industriële vormgeving worden beschreven.

Opvallend zijn de bijlagen bijvoorbeeld met deelnemers aan belangrijke tentoonstellingen. Met name de bijlage met het lexicon van Nederlandse en in Nederland werkzame vrouwen in de toegepaste kunst is zeer informatief.

Voor geïnteresseerden in de 'Kunst rond 1900' is dit boek een zeer waardevolle aanvulling bij de andere werken die geschreven zijn over deze periode.



Onderstaande antwoordstrook uiterlijk 18 oktober opsturen naar - deze keer - de secretaris:
R.E. Dozy, Aletta Jacobslaan 74, 2314GB Leiden.
Tel 071-888 6949 voor informatie, **niet voor opgave.**



Ondergetekende meldt zich aan voor het bezoek aan **Hattem op 3 november 2007.**

Naam

Straat/huisnr

Postcode Woonplaats

E-mailadres@.....

telefoonnr

Aantal VVNK-leden à € 25,00 = €

Aantal Introducés à € 28,00 = €

Totaal €

Veld voor Evenementencommissie

Binnengekomen

Verwerkt